

ŠOLA RAZUMETI PSA

VLOGA HRANE PRI VZGOJI PSA

ALENKA SUNČIČ JENKO

BREŽICE, OKTOBER 2019

Nivojski pes	4
Hrana	5
Hrana in pasje telo	5
Suha hrana	5
Vpliv hrane na vedenje psa	7
Surova hrana	8
Kuhana hrana	8
Mokra hrana alias meso iz pločevink	9
Prehranska dopolnila	9
Proces prebavljanja	10
Hrana za možgančke	11
Hrana in čustvena raven	12
... hrana v vzgojnem procesu psa. Zakaj?	13
... hrana ali/in igra(ča)	14
... čemu psa nagrajevati?	15
Hrana v vzgojnem procesu psa. Kako?	16
Začetni korakci	16
Manipulacija v smeri uspeha	17
... nagraditi in podkupiti	18
... vzorec vedenja	19
... in smo na področju manipulacije s hrano v učnem procesu psa ✨✨✨	20
... izolacija vedenj(a) ali igra kriterijev	21
Vrste nagrajevanja	22
Način nagrajevanja	22
Zaključek	23

VLOGA HRANE 🍗 V ŽIVLJENJU PSA

Zazrem se v psa. Otto. Nemškega kratkodlakega ptičarja. Spi ^z Prijetno utrujena. Jutranji cani-cross to naredi. Sprosti energijo. Zahteva osredotočenost gibanja. Nič vohljanja. Lulanja. Čisto gibanje. Oblika 'dela'. Na koncu hrana. Za vrhunsko opravljeno nalogo 🐾 tekanja s skrbnico tik za petami 🍌

Delam. Jem. Njen način življenja. Od prvih skupnih tacanj 🐾 drugače ne zna. Njena izbira. Naravna sem. Ne potrebujem brezplačne hrane. Obrok zahteva vložek energije. 🍌 Kakšne? **Telesne**. Plen je potrebno izslediti. Iskati. Najti. Plen beži pred hitrostjo plenilca. 🐾 Naslednji vložek energije prihaja iz **možganskih** celic. Potrebujem prebrisano jasne misli, da se pregon zaključí z uplenitvijo.

Moj nos je neposredno vezan na kognitivni del mene. Osrediščen v možgankih. Pozor! Smrček se neovirano ujame še z nečim. Napolnjuje amigdalo. Čustven center v možganih. Pri iskanju se predajam **čustvu** radosti. Pričakujem uspešen ulov. Pričakujem polnjenje trebuščka. Pritok krepčilne energije, da zmorem krog ponoviti.

Obrokov kar tako ne želim. Človeški koncept, ki ga je nekdo nekoč nekje zapisal, mene ptičarja in celotno pasjo družbo ločuje od našega kančka naravnosti. Zmotno mislite, da je hranjenje iz posode eleganten način življenja s psom. Ne. Ni. Morda za skrbnike. Nikakor za pse.

Najina preprostost se kaže v izboru hrane. Dehidrirana. Po domače. Briketi. Skrbno izbrani. Njenemu teleščku ustrezni. Kako vem? Umirjena prebava. Malo odpadnega materiala. Čvrst kakec. Odličen nivo energije. Umske sposobnosti delujejo. Energije uravnotežene. Čustvo zadovoljstva ob hranjenju.

Zaradi specifičnega vzgojnega in življenjskega izziva imenovanega Otta sem okoli koncepta '**uporabna vrednost hrane v življenju psa**' nasploh naredila pravcato revolucijo razumevanja vseh in vsakega podtona. Izmojstrila sem se ... oh ... pardon

🤔 kaj pa pisarim. Izmojstrila me je. Otta. Učiteljica barantanja s hrano za doseganje izjemnega rezultata. Hvala 🙏 ptičarica.

Proces pasjega vzgajanja zahteva ustrezno **manipuliranje** s hrano. Poznavanje 🌈 odtenkov, ki jih pes pripisuje hrani. Poudarjam! Pes, ne vi ali jaz 😊

Bogato ste poplačani, če se primernegega rokovanja ali iskreno zapisano, **manipuliranja s hrano v učne namene** naučite. Pridobljeno védenje nato s pridom uporabite v skupnem tacanju skozi korenine, izbokline in udore na cesti skupnega pasje-skrbniškega bivanja.

Potonimo v našo temo ... hrana ... pes ... učenje.

Pomembno opozorilo: Pišem o hrani in ne o priboljških. **Pri vzgoji priboljškov ne uporabljam.** Priboljšeki? Zalogajčki, ki jih je pes deležen med vzgojo ali šolanjem. Po končanem procesu 'učenja' psu doma postrežemo še z rednim obrokom hrane za katerega se ni potrebno pomujati.

Nivojski pes

🤔 no kakšne terminologije se pa grem 😊 Nič posebnega. Zgolj ozaveščam, da so psi celostna bitja. Triada. Sveta trojica 🌀 Preplet telesnega, umskega in čustvenega dela. Slednja, čustvena dimenzija, je izjemnega pomena že z avoljo odločilne vloge, ki jo igra v procesu pasjega učenja.

Ljubi moji prestrašen pes se ne bo naučil ničesar. Pretirano vznemirjen prav tako ne. Gladek potek učnega procesa kliče po čustveno stabilnem psu. Ravnovesju. Na le-to vpliva množica elementov. Uganili ste med njimi se nahaja hrana 🍏

Naloga hrane? Omogočiti optimalno delovanje posameznega nivoja. In hkrat ubrano delovanje vseh skupaj. Harmonija.

Hrana

Definicijski zapis. Hrana je skupek **snovi**. Organizem jih pretvori v **energijo**, ki omogoči delovanje. Hkrati hranila **gradijo** celice. Zaenkrat živi organizmi hrano potrebujemo. Morda bo nekoč organizem našel alternativo materialni hrani.

Trenutno prana ne zadosti materialnosti teleščka. 🐾

Pasja prebavila so prilagojena uživanju mesne hrane. Prebavni trakt je krajši, želodčna kislina močnejša, zobje namenjeni trganju mesa. Ni presenetljivo, da **organizem optimalno porablja beljakovine živalskega izvora**.

Razumeti sestavo hrane pomeni znati brati **deklaracije**. Razkrivajo marsikatero skrivnost. Pomnite: na vodilnem mestu vpisana sestavina prevladuje v sestavi hrane. Poučeni kaj pes potrebuje pri nakupu ne storite neumnost.

Komercialna hrana je na področju hranil **uravnotežena**. Zakonska zahteva. Da se le-tej zadosti nekateri zviti proizvajalci najdejo bližnjice. Le-te telesu psa niso zmeraj ustrezne.

Hrana in pasje telo

Na osnovni jedilnik psa uvrstimo 🍲 ...

Suha hrana

... dehidrirana (ekstrudirana.) hrana alias **briketi** 🍪

Poznamo ... hmmm ... bolje, zaletimo se v skorajda nepregledno število blagovnih znamk. Noro. Morda celo odvečno. Izognem se poglobljanju v človeško potrebo po megalomalnosti. Na tem mestu in zmeraj pišem o **dehidratu višje kakovosti**. Oz. tistem, ki ga kupite v specializirani prodajalni.

Izkušnje kažejo, da je nakup pasje hrane na policah veleprodajaln dvomljivo ustrezen.

Pogosta skrbniška negotovost. Katera ustreza? Dodam. Ustreza vašemu psu.

Analizi deklaracij dodajte sestavino: **poslušajte telo psa**. Spremljajte dogajanje na ravni prebavljanja. Najdite kompromis med telesom psa in finančno, prostorsko dostopnostjo hrane. Pasje telo govori o (ne)ustreznosti. Umirjena prebava (ni napihnjenosti, vetrov). Majhna količina odvečnega materiala. Čvrst kakec. Energija. Vzdržljivost. Čista koža, svetla dlaka.

Cena in kakovost se občasno ujameta. Bodite pazljivi. Spremljajte psa. Povprašajte ostale uporabnike. Prodajalca.

Dostopnost hrane je prednost. Iskanje, dolgotrajno naročanje, nestrpno čakanje na paket 📦 za zadovoljitev primarne potrebe psa je zoprna reč.

Hrana, ki jo priporoči (pogosto celo prodaja) vzreditelj? Ponovno. Izkušnja kaže, da redke dosegajo kakovost, ki jo predlagam. Pogosto ima vzreditelj precejšnje število psov, ki zahtevajo polne želodce. Hrana je strošek. Potrebno ga je oklestiti. Končni sklep izpeljite sami.

Če življenje delite z enim, morda dvema psoma razmislite o nakupu ustreznjše variante.

... hladno stiskana hrana alias **peleti**

Uh. O čem sedaj pišem? O hrani, ki je termično obdelana na enkrat nižji temperaturi od briketov. Nižja pomeni na 75°. Od tod sledi zaključek, da ohrani več hranil kakor briketi (obdelava le-teh poteka na 150°).

Pasja nutricionistika pravi, da so zato lažje prebavljivi, razgrajevanje je optimalno. Proces prebavljanja je bližje naravnemu.

Pazljivi smo zaradi krajšega roka trajanje.

Pridelava peletov. Meso se suši na zraku, delež mesa je min. 60 %. Vitamini so naravni. Nujno potrebuje OH, ki jih zaradi prebavljivosti termično obdelajo.

Odlično se kombinirajo s surovo hrano.

Vpliv hrane na vedenje psa

Nemudoma presekam korenine morebitni nevednosti. Hranjenje s surovo hrano ne povzroča pasje agresije. 🐾

Naredim kratek zavoj na področje: **vpliv hrane na vedenje psa**. Obstaja peščica študij, ki se dotika omenjene pasje tematike. Ukvarjajo se predvsem s vplivom hrane na dve različici agresivnega odziva. Agresija, ki korenini v strahu ali nadvladi. Dodatne raziskave se dotikajo še problematike pasje hiperaktivnosti v povezavi s hrano.

Pri obeh problematikah agresije je razmislek primerno peljati v smeri: kako na telo, mental in čustva vpliva (pre)velika vsebnost beljakovin! Beljakovine sestavljajo aminokisljine. Ena izmed teh se imenuje triptofan. Nujna je pri ustvarjanju serotonina. Hormona in znanega pomočnika pri vzdrževanju čustvenega ravnovesja. Prevelike količine beljakovin in s tem aminokisljin dejansko 'dušijo' nastanek triptofana. In ravnovesje splava po vodi 😊

Poudarjam. Študije precej redke in si celo diametralno nasprotujejo. Poslušajte zdrav razum. In ta pravi, da ...

... ni težava v surovosti ali sami količini beljakovin. Z občasnimi vedenjskimi težavami, ki koreninijo v hrani smo soočeni zaradi neuravnoteženosti hranil.

Surova hrana

Je gotovo najbolj naravno hranilo. Psu je pisana na kožo. Uh. Oprostite. Na prebavni trakt, ki je krajši kakor človeški. Prilagojen hranjenju s surovo hrano. Ponekod slišimo izraz BARF (Biologically Approved Raw Food).

Skratka. Če se odločite za tovrsten način hranjenja ste psu storili uslugo. Ustreza jim. Izognemo se mnogim zdravstvenim težavam. Količinske zahteve: odrasel pes 2 - 3 % telesne mase, mladič 3 - 5 % lastne teže. Razumljiva razlika. Mlad pes raste in se razvija. Potrebe so večje.

Poskrbite za čistočo pri rokovanju. Razpoložljivost. Dostopna na različnih koncih in krajih. Odločite se samo še za vrsto mesa, dodatke, ki so nujni in ste zmagali.

Uravnoveženost dosegate kadar se držite smernic 60 do 80 % mišičnega mesa (od tega 5 do 10 % delež organov); 20 do 40 % zelenjave, sadja in manjši delež OH. Nekajkrat tedensko ponudimo surove mesnate kosti.

Morebiten **prehod** iz briketov na surovo hrano izvedite postopoma. Prebava potrebuje prilagoditveni čas. Nekako teden dni. Isti obrok ne sme vsebovati obeh različic.

Obstajajo dehidrirane različice surovega mesa. Lažje za rokovanje pri potrjevanju pasjih vedenj.

Za dodatna pojasnila prehranjevanja s surovo ali peletirano hrano se obrnite na pasje nutricioniste, ki so poklicani za drobnogledno pojasnjevanje vpliva hrane na telo psa.

Kuhana hrana

Posamezne skrbniške duše se odločijo za vlogo pasjega chefa 🍳 Odlično. Zmotno je zgolj mnenje, da hrana, ki zadovolji človeške potrebe usteza psu. Po domače: za psa **ostanki** povprečnih človeških obrokov niso ustrezni.

Izjema ste posamezniki, ki pri pripravi hrane sledite načelom večje vsebnosti beljakovin živalskega izvora z minimalnim deležem začimbnih mešanic. No, to bi bilo primerno. Če temu dodamo še maščobne komponente se prehranjujete skorajda idealno potrebam psa.

Hkrati je potrebno poskrbeti za ostala hranila: vlaknine, minerale, vitamine. Ni potrebe po izogibanju zdravim OH.

Mokra hrana alias meso iz pločevink

Pa smo spet tam. Na začetku zgodbe. Nepregledna količina pasje mokre hrane. Od takšne, ki se imenuje mono-protein (meso samo enega beljakovinskega izvora, na primer govedina, zajec 🐰) do tiste, ki jo predpiše veterinar z namenom zdravljenja, lajšanja simptomov obolenja, diete.

Med obema visoko letečima poloma imamo variacije na temo dodatkov (zelenjava), teksturami (pašteta, koščki, želatina), oblikami itn. Mokra? Hrana, ki vsebuje kar 75 % do 85 % vode. Sledi, da je 400 g mokre hrane ekvivalent 100 g briketov. Upoštevajte razmerje. Lakota za psa ni dobrodošla izkušnja.

Zagotavlja uravnoteženost hranil. Lažjo prebavljivost. Zmanjšana potreba po tekočini. Je ješča. Močnejši okus, vonj.

Kombinacija med suho, briketirano hrano in pločevinkami pasjemu organizmu ni zoprna. Ponovno. Spremljajte pasji prebavni trakt.

Prehranska dopolnila

Poznamo široko paleto le-teh. Dobronameren nasvet. Držite se naravnosti.

Z učnega gledišča sodijo na področje hierarhično višje vrednotene hrane.

Proces prebavljanja

S pasjim prebavnim traktom se ne ukvarjamo pogosto. Dokler se ne pokažejo kakšna zoprna odstopanja. Nič novega. Driska, bruhanje, oglašanje želodca, zaprtost, zaplinjevanje, alergije. Čisto urno ga preletim.

Pasja prebava se začne v gobčku. Navadno nas psi ob nagrajevanju močno poslinijo. Sedaj poznate razlog. Začetek prebave. Hrana se lepo obloži s slino. Nekaj se je že na prvi postojanki razgradi. Zdrsne v požiralnik. Zaklopka med požiralnikom in želodcem se rada odpira. Psu bruhanje ni poseben napor. Požiralnik je izjemno mišičast. Potisne hrano v želodec. Bogat s kislinami. Nastane zmes hrane, kisline, vode. Spusti se v tanko črevo. Tu se iz hrane s pomočjo encimov, hormonov izločijo hranilne snovi, ki vstopijo v celice in jim dovajajo potrebno energijo. Odpadne snovi potujejo v debelo črevo in se skozi zadnjično odprtino izločijo. Na tem delu pasje anatomije smo pozorni na stanje obzadnjičnih mošnjičkov (analnih žlez).

V kolikem času pes prebavi obrok? Hmmm 🤔 ni enoznačnega odgovora. Načeloma je proces precej uren. Za prebavo posameznega obroka naj bi pes porabil do 8 ur. Časovnica je odvisna od vrste hrane, starosti psa, pasme in najbolj od pasje aktivnosti 😊

Zaključni poudarek. Pasja prebava se veže na **imunsko** zaščito organizma. V črevesju se nahaja največja količina imunskih celic. Zdrava prebava vpliva na celoto pasjega počutja.

Opozorilo. Obilnega hranjenja iz sklede se ne lotimo po ali pred intenzivnejšo telesno vadbo. Psu grozi zasuk želodca. Smrtno nevarno telesno stanje. Milejša nevšečnost skrbniške nepozornosti se pokaže v izbruhani hrani, saj se telo psa ob sprejemu hrane ni imelo časa umiriti.

No. Ampak mi 'itak' psa hranimo naravno. Hrano prejme v obliki nagrade. Po izpolnjeni skrbniški zahtevi. Pogosteje. Skromnejše količine. S tem smo na varnem pred grožnjo vrtenja želodčnih sestavin.

Hrana za možgančke

Živi spomin. V času Ottinega otroštva sem uporabljala hrano na embalažo katere je proizvajalec zapisal: sestava pomaga razvoju pasjih miselnih kapacitet 🧠 Je to marketing? Resnica? Danes imam ozaveščeno. Ujemanje obojega.

Čisto mimogrede pokukajmo v fiziologijo možganskih aktivnosti. Nič kompleksnega.

Nevrotransmiterji. Prenašalci informacij med možganskimi celicami. Za lasten nastanek potrebujejo hranila. Dovajamo jih s hrano. Primerno. Ne 'junk'. 🍔🍟 Optimalna hranila so skladiščena v **dobrih** beljakovinah, OH, maščobah, vitaminih, mineralih. Zaliti jih moramo z zadostno količino H₂O. Le-ta prinaša koristno in odplahne odpadek.

Pomen **glukoze**. Ustrezna raven. Brez nihanj. Iz jedilnika odpadejo sestavine z visokim glikemičnim indeksom (enostavni sladkorji, laktoza, nekateri OH).

Možgani ljubijo **maščobe**. Nenasičene maščobne kisline. Omega-3. Ribja hrana, špinača, laneno seme.

Železo nosi kisik. Rdeče meso, bučna semena, oves, špinača, sezam itn. Železo za absorpcijo potrebuje **vitamin C**.

Pri pasjih kognitivnih funkcijah seveda pomagajo tudi **začimbe**. Pogosto beremo o cimetu s širokim spektrom delovanja. Srečamo se še s koriandrom, baziliko, peteršiljem, meto itn. Uporabljamo jih uravnoteženo. Enako velja pri vseh hranilih. Ekstremi nikoli ne prinesejo koristi.

Sočasno se obvestimo o njihovi varnosti za pasji organizem. Pri psu ničesar ne vnašajte na ad hoc.

Hrana in čustvena raven

Da. Že ptički radostno žvrgolijo 🐣 pesmico o dejstvu, da je pes opremljen s čustvi. Stoletja so se določeni želeli skriti pred resnico živalskega čutenja. Pes se radosti. Boji. Hrepeni. Želi. Pričakuje. Ljubi. 💜

Čustvo psa je čisto. Pes ne racionalizira. Je globoko. Pes čustva ne razprši v množico koncentričnih krogov človeškega mentalnega vrtničenja. Ne. Čutenje tu. Sedaj. Segaj v srž. Bit. Zadene! 🎯

Pasje čustvo zahteva človeško prepoznanje. Uvid. Upoštevanje. Spoštovanje. Uvidevnost. Pes se čustvu prepusti. Nagonsko. Impulzno. Iz globine sebe. Plus. Minus.

Iz čustvenega nivoja se izvijajo vedenja. Pozitivna. Negativna. **Življenje psa so vedenja.** Izkušnje. Nenehno učenje. Čustva

Slutite preplet. Vozel. Klopčič 🏀 naštetega ali še kakšne zadeve več. Ni preprosto biti pes znotraj po človeško ukrojenega sveta. In ko enkrat zapisano ozavestimo. Ni enostavno biti odgovoren skrbnik kompleksnosti 'skrito zakrite zavite' znotraj psa.

Psu prehranjevanje omogoči čisti užitek. Neomadeževano radost 🍌 Psa ob hrani preplavijo čustva topline. Izhajajo iz časa poleganja? Prva postojanka pasjega novorojenčka je sesek, mleko in telesna toplota pasje mamice. **Popolna varnost. Zavetje.** Sprejetost. Pripadnost. Zavetrje.

Potemtákem ne preseneča. **Hrana naredi direkten udarec na čustveno raven psa.** Kako? Kakšen? Najprej preko nagona samoohranitve. Nato še nagona plenjenja.

Postopoma, zanesljivo prihajamo na področje ... 'vloga hrane v pasjem izobraževalnem procesu'

Najprej naredim krajšo postojanko na prvi točki. Odgovor na vprašanje ...

... hrana v vzgojnem procesu psa. Zakaj?

Psi jedó. Ni ga psa, ki ne jé.

Nekaterim pasjim dušam se ob pogledu na hrano 'utrga'. Izgubijo razsodnost. Miselne povezave pregorijo. Postanejo vzhičeni. Navdušeni. Hlastajo. Goltajo. Niso izbirčni. Zadovolji jih vsaka drobtinica. Drugi so malce gurmanski. Pretehtajo dnevno ponudbo. Odločitev jesti - ne jesti. Ravnanje po trenutnem navdihu.

Obe skrajnosti sta za skrbniške duše naporni. En tabor se bori proti vseješčnosti, drug lovi ravnovesje na meji obupa pasje izbirčnosti. Hmmm 🤔 Ni preprostega recepta. Cilj! 🎯 Doseganje ravnovesja. 🌀

Namig. Številne pasje 'izbirčne' figure lastno kaprico pri hranjenju postavijo v kot, ko spoznajo, da se za hrano, ki omogoča preživetje, čustveno zadovoljitev morajo malce pomujati. Potruditi. Zganiti. Rezultat upornišтва ... pajčevinast želodec. Bljeh. Nihče ne hrepeni po odmevu praznine znotraj organa, katerega poslanstvo je prejemanje hrane. Pes sodi med izjemno pametna bitja. Urno presodi kaj se obrestuje.

Premik naprej. Dva vzvoda hrano postavljata za učinkovito orodje pasje vzgoje.

Samoohranitveni nagon. Številka 1. Številka 2. **Nagon plena** s celotno paletto dogajanja.

Omenila sem. Psi jedó. Pes se ne bo izstradal. Ne želi umreti. Nagon življenja deluje. Mogočno. **Živeti tu sedaj pomeni biti pes.** Bitje s poslanstvom. Paradigma: ohraniti se.

Uživati življenje. Živeti nagon plenjenja ... ali lova ... ali iskanja ... ali ubijanja ... ali preganjanja. Za vsakega pasjega vélikega lovca obstaja ... tisto potrebno da ostane pes.

Psu hrana pomeni plen. Uplenjeno žival. Ultimativno zadovoljitev nagona. Popolno blaženost. Sproščенost. Meditacijo. Stanje umirjenosti.

Primer. Pri **odpoklicu** uporabim hrano za končno stopnjo zadovoljitve nagona. Ostale stopnje iskanje, izsleditev, usmerjenost na plen ohranim v originalni embalaži. Znotraj pasje naravnosti. Poslednje dejanje pregon, pritegnitev, ubijanje, zaužitje zadovoljim skozi hrano.

Pri učenju odpoklica dvigne glavo velika téma. Čemu za nagrajevanje pasjega primerneга vedenje ne uporabljам igrače? ...

... hrana ali/in igra (ča)

Hrana nasprotnica igre. Ali morda sodelavka? Partnerka.

... mimogrede. Jaz in Otta uporabljаva igračo in igro in hrano. Celoten spekter. Drugаče ne gre. Igračo moram nadomestiti s hrano. Igračo zamenjam za hrano. Daj dam. Drugа tema pogovora. Uh. Pisanja.

Izpeljete? Hrana in igra se odlično ujameta 🍊 podpirata.

Drži. Skozi igro pes zadovolji širino naravnosti nagona plenjenja. In se zaletim v ... ampak ...

... zavedajte se ... igra se preobrazi v nagrado samo kadar se naučimo **ustreznega načina igranja**. Če pes znotraj igre ne uživa potem zadeva ne sodi v kategorijo nagrade. Potem ne zadovolji nikakršnega nagona. Ni vsaka igra nagrajujoča. Igre so pisane 🎨 bojne, krožne, iskalne, mentalne ... kombinacija naštetega. Ni vsak pes enako navdušen nad ponudbo. Nekatere so psom pravcato mučenje.

Naslednja težava pri uporabi igre v vlogi sredstva nagrade. Pri učenju psa zaidemo v situacije, ko igre v obliki nagrade ne moremo uporabiti.

Ostane hrana. Enostavna uporaba. Človeško bitje se dela s hrano hitro nauči. Smernice so preproste. Užitek hranjenja **traja**. Prevod. Hrana v majčkenih koščkih. Pes je dlje časa. Zaključimo v pasjem prehranjevalnem entuziazmu.

Upoštevamo **hierarhijo** hrane glede na pasjo percepcijo le-te. Nabor je širok. Žvečilke, mokra, surova, kuhana hrana itn. Odvisno od psa. Razpoložljivosti. Poslušajte psa glede vrednostnega zaporedja. Bodite iznajdljivi.

Pojdimo še korak naprej →

... čemu psa nagrajevati?

... preprosto ... nobena aktivnost živih organizmov ne steče se ne zgodi brez

pričakovanja finalne dobrobiti za živo bitje, ki v aktivnost vloži lastno energijo 😊

Poenostavim. Dejanja izvajamo zaradi pričakovanja lastne končne koristi. Učinka. Ali vsečnosti same poti do cilja. Stop! Naredite temeljit ozaveščen prepričan skozi lastne aktivnosti. Premislili? Priznajte. Skozi njih teče nitka - koristnosti.

Nič zato. Zdrava sebičnost nikomur ne naredi zla. Je popolnoma pričakovana. Celo zaželjena. Enako pri psu. Določene aktivnosti so **samonagrajujoče**. Pes jih izvaja z lastno vizijo užitka. Druge so zahtevane s strani človeka ... zato jih **nagradi človek**.

Nihče ne narediti ničesar brez pričakovanja končne željene nagrade. Takšne, ki za bitje nosi pomembnost.

O tematiki motivacije in samonagrajujočih vedenjih sem se razpisala skozi blog zapis naslovljen Motivacija in samonagrajujoča vedenja (<https://solapsa-razumetipsa.org/?razumeti-psa/f/motivacija-in-samonagrajujoča-vedenja>).

Branje priporočam.

Stopimo na drugo postojanko ... →

Hrana v vzgojnem procesu psa. Kako?

Končnooo 🎯 tam kamor so me vseskozi vodile poti. Kako poteka manipulacija s hrano? Radovedni? Začnimo!

Začetni koraki

Pasjeega prijatelja takoj ob vstopu v naše življenje seznanimo s filozofijo: hrana = plen 🐕🐕🐱 Glej ga zlomka! Pes ne bo prav nič začuden. Koncept oddaja prijetno domačnost.

Nadaljujem. Razumljivo je, da plen psu ne pomaha z nasmeškom "pridi na obrok spoštovan kuža predajam se vašemu visočanstvu". Noro. 🐕 Pes se zaveda, da plenjenje zahteva telesni in mentalni angažma. Vložek. Trud. Energijo. Nič ni samo po sebi dano. Življenje pač. Za čustveno zadovoljitev prehranjevanja se mora aktivirati.

Čemu ljudje tega ne zmoremo sprejeti? Ne želimo sprejeti? Ima torbica s pasjo hrano tolikšno težo? Ne razmem. Strahovi. Dvomi. Teme se še dotaknem.

Začetni koraki 🐾 so preprosti. Pasja aktivnost pomeni: vésti se. Določeni prikazi telesnih položajev tj. vedenj nas navdušujejo. Ogromno je takšnih, ki so oh in sploh odlični, nadvse uporabni. Čemu jih ne bi nagradili s hrano? Pes se čez ponovitev ali dve nauči, da ga v določenem položaju telesa zadane vrhunska zadeva: hranjenje. Čustvo ugodja, blaženosti, sreče.

Na začetni postaji skupnega bivanja je tovrstnih vedenj nepregledna množica.

Ponuja se nam '**odprto okno**'. Razgled slikamo po lastnih željah. 🖼️

Pred nami je široka ponudba. Na izbrano samo prilepite oznako v materialni obliki hrane. Pes bo etiketiran telesni položaj ponujal navdušen da ga opazite, nagradite ... uh pardon ... nahranite.

Med ponujenim se znajdemo tudi na oddelku, ki nam ne poboža srca. Znajdemo se na področju zoprnih vedenjskih prikazov. Kako ravnati? Preprosto. Obrnete hrbet. Odidete. S tem zaprete vrata nepridipravom. Neželjenim vedenjem.

Nič kompliciranega. Psa ogrožajočega. Popolnoma naravno. Pes hrusta domala ves čas. Lačen gotovo ne bo. Hmmm. 🤔 Ja. Zadelek v tarčo 🎯 pogostega strahu. 🧟 Strahec številka 1. Pasja lakota. Nemogoče. Kako? Pes namreč **prikaže ogromno primernih vedenj**. Pomeni, da ga marljivo hranite. Ne vidim težav. Razen te ... Ja, vedenja morate videti! Zaznati. Niso samoumevna. Ne bo odveč prebiranje blog zapis Graja in hvala <https://www.solapsa-razumetipsa.org/razumeti-psa/f/pes-ot-ta-in-učni-proces-graja-in-hvala>

Zlobni duhec številka 2. 🧟 Ubožo pasje bitje ne bo pojedlo na embalaži zapovedane količine hrane. 😊 Nič zato. Danes je bo morda manj, jutri več in potem še največ. Narava je včasih radodarna. Na pot plenilca pripelje srnico. Pasji véliki lovec jo upleni, použije, se izdatno napolni. Hja. Jutri bo pa samo miška 🐭 in bo želodček malce manj obtežen. Nič ne de. Kmalu bo nov dan nova možnost.

Opomba. Na začetku psa hranimo, pardon nagrajujemo, za notranje in zunanje prikaze željenih odzivov. Vendar večjo težo in pomen pripisujemo zunanjemu sodelovanju.

Manipulacija v smeri uspeha

Prvi mesec, morda dva so zadeve precej enosmerne. Tečejo gladko. Linearno. Podobno avtocesti. Vzgojna avtocesta. Hja. Po začetnih kilometrih tale hitra vožnja postopoma prihaja na del avtocestne zožitve ali pa preprosto ponikne. Pristanemo na lokalnem cestišču polnem križišč, ovinkov, poškodovanega cestišča, nenadnih udorov, snežnih zametov. Nekako podobno slovenskim cestnim pojavom. ✨✨

Pridravimo na stopnjo vzgoje, ki zahteva odločen pritisk na zavoro. Ustavitev. 🚫 Ali vsaj zmanjšanje hitrosti. Znajdemo se na delu vzgojne poti, ki zahteva človeško razumevanja pasje naravnosti, vključno s poznavanjem učnih procesov in nagonov.

Pozor! **Začne se manipulacija s hrano.** Namreč moj naraven koncept: hrana = plen = vložek telesne in mentalne energije = čustvena zadovoljitev sledi temeljitemu poznavanju pasjih načinov učenja in nagonov. Nikakor ni t. i. 'hranjenje iz roke', ki se naglo kakor vetrič preobrne in zapiha v smer 'hranjenje iz ročne sklede'.

Strahec številka 3. 🧟 'Ni sodelovanja ni hrane Uboگو lačno pasje bitje'. Ne. Če vzgojo peljete v pravo smer

Na tem mestu se moram obregniti ob ogromno razliko ...

... nagraditi in podkupiti

Na tej stopnji se nahajamo v zunanjih okoljih!

Nagraditi ni podkupiti. **Zaporedje nagrajevanja: vedenje** **hrana.** Opazite!

Instrumentalen način učenja. Pes ponudi mi označimo in nagradimo. Pred vedenjem ni duha ne sluha o hrani. Čisto nagrajevanje. Pes prejme plačilo.

Podkupnina. Postavimo zahtevo. Pes si ob njej pokrije uhlje. Na plan potegnemo hrano. Psu nos zaigra budnico. Pes zahtevano prikaže. Prejme podkupnino.

Zapeljem na obvoz. Življenje nas vedno ne pocartlja z možnostjo instrumentalnega učenja. Lovom na pasja vedenja. Pogosto jih moramo umetno ustvariti. Znana pot umetniške stvaritve se imenuje **vabljenje**. Bolj domač zven: luring 🤪

Poenostavljen opis. **Pes sledi skrbniški dlani.** Čemu? Le-ta skriva hrano.

Hrano uporabim z razlogom učenja. Psa vodim v telesne položaje. Zapeljujem ga v telesne položaje 😊 Pes prazni dlani ne bo sledil. Hrana je mostiček. Benetke. Most zaljubljenih ❤️

Pozor. 1 Pri prvi stopnji vabljenja s hrano izberite gesto, ki nadomešča besedno povelje. 2 Po nekaj ponovitvah (morebiti treh) s hrano preidite na vabljenje ... ja uganili ste ... **vabljenje s prazno dlanjo**. Hrana prispe. Po tistem, ko pes v slepi veri sledi prazni dlani. Slepa vera se obrestuje. Hrano preoblikujemo v nagrado.

Pes se uči 'prazni dlani se obrestuje slediti', 'dlan ima za specifičen telesni položaj vedno enak položaj'.

Upoštevam. Prehod v vabljenje s prazno dlanjo izvedemo znotraj psu domačih kriterijev. Novi kriteriji. Izmenična uporaba vabljenje polna in prazna dlan. Nosi nas v smer praznine. Dela brez hrane v vlogi vabe. Smer hrana v vlogi nagrade.

Strahec številka 4. 🧟 Doživljenjska ječa torbic s hrano, umazanih, poslinjenih rok.

Neee 🍀 Sledite opisanemu procesu naravnosti: hrana = plen, ustreznega nagrajevanja, vedenjskega oblikovanja in lova na telesne položaje v igri kriterijev in zadihali boste svežino osvobojenosti. Torbica bo krasila vetrino preteklosti.

Skrivnost ...

... vzorec vedenja

Drugačen zapis. **Pes vedenje izvaja avtomatično. Samoumevnost vedenja znotraj določene situacije.** Postane del mišičnega spomina. Vzorec. Drugače ne zna.

Čudež? Neee. Vedenje ali položaj telesa smo tolikokrat nagradili, potrdili znotraj neke okoliščine, da je postal psu nekaj običajnega. O telesnem položaju sploh ne razmišlja. **Znotraj neke situacije se véde na naučen način. Spontano.**

Koliko ponovitev smo potrebovali? Ogromno. Pravilneje. Odvisno od telesnega položaja ali vedenja določenega pasjega osebk.

Pojasnim. Psu z izrazitim nagonom iskanja divjadi v začetku potrjujem vedenje samoiniciativnega vračanja (instrumentalno učenje). Izjemno dolgo (tudi leto in več). Hkrati psa učim odzivnosti na zahtevo (povelje, piščal). Nagrajujem vsak odziv. Upoštevam kriterije: situacijske (moteči elementi, vizualni (ne)nadzor, prisotnost krdele), razdalja. Od le-teh je odvisna hierarhija nagrajevanja. Pri takšni pasji osebnosti pazim, da pri (karakterno) samoumevnih vedenjih ne uporabim pretiranih količin hrane ker ...

... in smo na področju manipulacije s hrano v učnem procesu psa ✨✨✨

🤔 ... kaj pomeni sedaj '(karakterju) samoumevna vedenja'?

... so to morda 'preprosta vedenja' ... ali 'samo-nagrajujoča vedenja' ... ali 'rutinska, samoumevna, avtomatizirana vedenja'.

Pojasnim 'samonaagrajujoče vedenje'. Znotraj vedenja pes najde popolno zadovoljstvo, ekstazo. Občasno se vedenje zaključi z naravnim sredstvom motivacije (zajčkom, mucko, psičko, mrhovino, mahajočim človekom ...). Popolna sreča. Popolna nagrada. Popolna pasja samosvojost 🏆

Omenjeno vedenje ne potrebuje človeškega prispevka na področju motivacijskega sredstva. Lovskega psa nelovec ne potrjuje za iskanje divjadi. Ne! Potrjuje ga za vračanje, sodelovanje, preusmerjanje od divjadi 😊

Namreč zadeva je takšna. Če porabim prevelike količine hrane za potrjevanje vedenj, ki so psu samoumevna (ali celo samo-nagrajujoča) potem se pes dejansko nasiti še preden vstopim v za psa težjo vedenjsko situacijo.

Če ga polomim in psa dodobra nahranim za potrjevanje samoumevnih vedenj potem nimam plačilnega sredstva s katerim bom zmogla poravnati kupnino učnih situacij. Beri: zapeljivih situacij. Psu mikavnih pregrešno vabljevih situacij.

Da zadevo ne speljem v slepo ulico se poslužujem načina: ...

... izolacija vedenj(a) ali igra kriterijev

Primer. Ubadam se s primerno vzgojenim psom. Načeloma so njegova vedenja, reakcije v okolju sprejemljive. Na večini področij. **Nevtralnost** pri srečevanju z ljudmi, živalmi, mirno čakanje pred trgovino, hoja na povodcu ... dokler se na horizontu ne pojavi drug pasji osebek 🐕 potem se 'vzgojen pes' naenkrat popolnoma preobrazi. Postane nemogoče bitje, ki vleče, sopiha, ne sliši skrbniških predlogov. Vede se skrajno neprimerno. Pes si želi družbe vsakega psa. Zoprna reč.

Psa moramo naučiti, da pozdravljanje celotne pasje populacije ne pride v poštev. Da smo mi izvirček potočka 'dovolim' 'ne dovolim'.

Zadeve se lotim tako, da vedenje 'učim se primernega srečevanja s psi' pri nagrajevanju s hrano izoliram od ostalih vedenj. Nanj se osredotočimo. 🎯 Cilj: pri učenju primerne odzivnosti na pse porabim pretežen delež hrane. Med običajno se najde tudi takšna višje rangirana.

Dejansko je zadeva preprosta. Potrebujemo jasne misli! Kadar psa hranimo za vedenjske vzorce (že oblikovane rutinske samoumevne vedenjske odzive) potem zapustimo področje "hrana = plen". Znajdemo se na področju "hrana = komoditeta". Celo podkupnina. Pes se za hrano ne trudi. Pes prejema brezplačne obroke.

Morebitno soočenje s situacijo, ki bo psa sprožila v neželjeno vedenje nas postavi v nemogoče težak položaj. Naenkrat nimamo ustreznega plačilnega sredstva.

Brezglavo smo ga potrošili na vedenjih, ki potrjevanja niti niso potrebovala. 😞

Razumete?

Vrste nagrajevanja

Začetne stopnje učenja nekega položaja/vedenja zahtevajo **konstantnost** v nagrajevanju. Ustrezno vedenje **vedno** nagradimo. Pogosta negotovost? Kako dolgo to početi? Odvisno od DNK, ki vedenje podpira. In izkušenj, ki so na vedenje že prilepljene. In lokacija učenja. Zunanje ali notranje okolje.

Splošno vodilo. S trenutkom rutiniziranega vedenja (pes nam vedenje moli pod nos na domala vsakem koraku) nagrajevanje zahteva preklon na občasno (variabilno) različico. Pozaba na omenjeno vodilo nas kmalu teleportira na področje podkupovanja. Zakaj? Pes za manifestacijo vedenja ne uporablja telesne in mentalne energije. Demonstracija vedenja je samoumevna.

Variabilna ali **občasna nagrada**. Pasje vedenje nagradimo zgolj občasno.

Način nagrajevanja

Način nagrajevanja za psa ne sodi v kategorijo: nepomembno. Nasprotno! Šteje se za **izjemno pomemben element učnega procesa**. Pes se namreč uplenjene živali loti na specifičen način. Seveda takšen, ki mu nudi najvišjo stopnjo zadovoljstva.

Psi se plena lotijo na ritualiziran način. Počasi. Doolgoo. Užitekarsko. Iz tega sledi: **daljše nagrajevanje vedenja prinaša boljši učinek**. Kako dosegamo podaljševanje pasjega gurmanstva? Manjši koščki hrane. Hrano trgamo. Lizanje. Hrano trga pes. Skratka ... uporabimo različne načine podaljševanja ekstaze.

Način nagrajevanja je izjemnega pomena pri vedenjskih izgredih. Burnih reakcijah. Psi. Ljudje. Kolesa. Otroci. Skratka. Spekter zna biti razsežen.

Pogosta skrbniška pomanjkljivost. 🚫 Učenje ustezne reakcije v prisotnosti sprožilca (ali pri bližanju sprožilcu). Pes le temu nikoli **ne obrača hrbta**. Namreč nečemu privlačnemu (v plus ali minus) obrniti hrbet je psu nenaravno. Dražljaj je viden! Le tako s hrano tvorimo povezavo med 'zoprniyo' in užitkom, ki ga hrana prinaša. Klasično pogojevanje. Asociativno učenje. Psa sprožilec (dražljaj) postopoma asociira na občutek ugodja, ki ga doživlja ob hranjenju. Pes, ki dražljaja ne opazi (ali ne voča, ne čuti, doživi) te povezave ne bo naredil.

Pri načinu nagrajevanja **konstantnost** pomeni, da pes v prisotnosti dražljaja ves čas je. Nima časa reagirati, zato ker ga proces prehranjevanja toliko zaposluje. Učinek dosežemo s pomočjo paštet, iskanja razsute hrane.

Pasji signal, da smo pripravljeni preiti na **intervalen način nagrajevanja**? Pes ob pogledu na sprožilec (dražljaj) pogleda v skrbnika. Na izrazu se zrcali vprašanje: 'Kaj čakaš! Daj hrano!' ✨ Psa dražljaj poboža po čustveni noti zadovoljstva. Psa za preusmeritev nemudoma nagradimo. Nekolikokrat. Nato že zahtevamo ... več 😊

Nikoli ne pozabimo na pomen kriterija oddaljenosti glede na zahtevnostno stopnjo dejavnika.

Zaključek

Pri uporabi hrane v obliki sredstva potrjevanja ali motivacije ali nagrajevanja ne smemo pozabiti na kriterije. Pri učenju ne smemo pogosto zapuščati področja 'hrana = plen'. Pomeni: pes se za hrano potruzi, uporabi **mentalno, telesno energijo, da doseže čustveno harmonijo**.